

00000000000 000 000000000000 0000000000 «00000000.000000000000 0000000000 »
 00000000000 00 00000000000 000000000000 000 0000000 000000000 00 000000000000
 0000000000 000000000000000 00 000000000000 000000 0000000000000000 :

0000000 000000000.00000000 0000000 4

Դարերի ընթացքում Սիոնին ենթարկվել է փլուզումների՝ կիսելով իր քաղաքի դաժան ճակատագիրը: 1226 թվականին խորեզմի ժառանգորդ Ջալալ Էդ-Դինը մեծ զորքով ներխուժում է Վրաստան եւ գրավում Թբիլիսին: Նա հրամայում է զցել տաճարի գմբեթը, որպեսզի այդտեղից հետեւի քաղաքի հրդեհմանը եւ սրբապատկերները պղծել չցանկացող քրիստոնյաների տվայտանքերին: Դահիճներն անմիջապես գլխատում էին նմաններին եւ մարմինները զցում Քուռ գետը: Այդպես, «պատժվում» է հարյուր հազար վրացի նահատակ: Սրան հաջորդում է ուժեղ երկրաշարժը, որի ժամանակ պիղծ շահի վրանը վայր է ընկնում Սիոնի տաճարի բարձունքից: Սիոնի եկեղեցում պահպանվում է Վրաստանի ամենագորեղ սրբությունը՝ Սուրբ Նինոյի խաչը, որ պատրաստված է խաղողի որթի երկու կտորներից եւ, ինչպես ավանդույթն է ասում, հյուսված՝ Վրաստանի լուսավորչուհու գիսակներից: 1752 թվականին խաչը տարվել է Ռուսաստան, ուր պահվել է Նիժնորոդի նահանգի Լիսկովո գյուղում, եւ միայն 1801 թվականին վերադարձվել է Վրաստան:

000000000000000 00000000000000 00000000

Ճոնկածե փողոցի ձախ կողմում, ծխախոտի հայտնի արդյունաբերող Բոզարջյանցի հանդիսավոր ու վեհասքանչ առանձնատունն է (XX դարի սկիզբ, ճարտարապետ՝ Օհանջանով): Շենքը մոդեռն ոճի թերեւս ամենահետաքրքիր կառույցներից մեկն է: Նախասրահը պատված է սալիկներով: Կառույցի ճարտարապետական ողջ հանգույցը նույն ոճում է, եւ դա առավել հետաքրքիր է դարձնում այն: Տունը զարդարում է կամարը՝ կառուցված խոշոր, բաց մոխրագույն քարից: Նրա վրա իջնում է քանդականախշ քարե ճաղաշարքով պատշգամբը: Եվ նույնիսկ 1915 թվականին, Թբիլիսիի քաղաքապետարանի կողմից կազմակերպված մրցույթում, եղբայրներ Բոզարջյանցների եռահարկ առանձնատունը շենքի լավագույն ճակատային մասի համար արժանացել է ճարտարապետական հատուկ մրցանակի: Քաղաքային առօրյայում առանձնատունն առ այսօր անվանում են «Մադամ Բոզարջյանցի տուն»: Ինչու՞ մադամ, որովհետեւ հարուստ կոմերսանտները, սնանկացման դեպքում, ֆինանսական եւ այլ անախորժություններից ու կորուստներից խուսափելու համար, իրենց այդ կերպ էին ապահովում՝ անշարժ գույքը գրանցելով իրենց տիկնանց ու կամ տան այլ անդամների վրա, որպեսզի վատթարագույն դեպքում գույքը մնար ընտանիքում:

Բոլշեիկների գալուց հետո, այս հնարամտությունն այլևս դադարում է գործել: Առանձնատունը բռնագրավվում է, եւ մադամին տրվում է սենյակներից միայն երկուսը: Տանը հայտնվում են նոր բնակիչներ, դրանց թվում՝ Լավրենտի Բերիան: Ի դեպ, հենց Բոգարջյանցի առանձնատանն են նկարահանել գեղարվեստական հայտնի ֆիլմերի շատ դրվագներ, այդ թվում եւ՝ «Գարնան 17 ակնթարթ»-ի եւ «Դաթա Թութաշխիա»-ի:

00000000

Սուլուակին Թբիլիսիի էկոլոգիապես մաքուր թաղամասերից մեկն է: Այն սկսվում է Ազատության հրապարակից եւ բարձրանում մինչեւ Սուրբ Դավիթ լեռան ստորոտը: Ըստ ավանդության, արաբական գերիշխանության օրոք, Բուսաբանական այգու ջրման նպատակով, այստեղ կառուցվել կամ վերականգնվել է ակվեդուկ՝ ջրամատույց (կամուրջ, ուր ինքնահոսի միջոցով ջուր է մատակարարվում), որն արաբերենով կոչվում է Սուլուլախ: Այս տարածքը հնուց ի վեր ապահովված է եղել ջրամատակարարմամբ ու ծածկված՝ այգիներով: Այգու կտորներն առ այսօր տեղ-տեղ պահպանվել են եւ հատկապես տների բակերում: Նույնիսկ Վախուշտի Բագրատիոնու քարտեզի վրա Սուլուակիի տեղում այգիներ են պատկերված:

Թաղամասի կառուցումը սկսվել է XIX դարում: Մինչեւ XX դարի 20-ական թվականները Սուլուակին համարվել է ամենահեղինակավոր, բարեկարգ եւ Թբիլիսիի «Եվրոպամետ» թաղամասը: Այստեղ հիմնականում ապրել են քաղաքի ճանաչված մարդիկ, նաեւ խոշոր արդյունաբերողներ ու վաստակաշատ մտավորականներ:

Սուզվելով Սուլուակիի փողոցների մեջ՝ հասկանում ես, թե ինչու Թբիլիսին սկսեցին կոչել «Կովկասյան Փարիզ»: Այստեղ եզակիորեն հանդարտ մթնոլորտ էր՝ չնայած լեզուների իշխող բազմազանության ու XIX-XX դարերի սահմանագծի կոսմոպոլիտ ճարտարապետության ու ոճի: Այդ տարիների թբիլիսյան տներն իրենց շքեղությամբ ու որակով գրեթե չէին զիջում եվրոպական մոդեռնին. քմահաճ տանտերերն իրենց տների շինարարության մեջ ներգրավում էին քաղաքի ու արտերկրի լավագույն ճարտարապետներին: XIX դարի ավարտին, Սուլուակին ամենահեղինակավոր թաղամասերից էր, որը բարեկարգված էր մեծավ մասամբ բուրժուազիայի պերճաշուք առանձնատներով եւ մոդեռն ոճի եկամտաբեր շինություններով:

Հարկ է նշել, որ ժամանակակից Սուլուակին գրեթե նույն տեսքն ունի, ինչ վաղեմի անցյալում. որոշ տների հանդիսավոր նախամուտքերում դեռեւս պահպանվել են մարմարե մանրակտորներով շարված հատակները, ուր դեռ հնարավոր է ընթերցել լատինական մակագրությունը՝ SALVE (ողջունում եմ քեզ) եւ կամ նախկին տանտիրոջ անունը: Թաղամասի հնաբնականները լավ հիշում են տեղի պաշտոնյաների, խոշոր արդյունաբերողների, բանկիրների ու վաճառականների անունները, ում պատկանում էին այդ շքեղ կառույցները:

...Անցնելով թաղամասի փողոցներով՝ հիրավի համոզվում ես, որ առջեւդ հին Թբիլիսին է, եւ հասկանում ես, որ այդ «հինը», երբ խոսքը գնում է մանավանդ Թբիլիսիի մասին, վերաբերում է նրա ոճին, նրան, ինչ կրկին հառնել գիտի՝ ի հեճուկս վերակառուցումների ու փոփոխությունների: Ու հենց այս պատմական կառույցներն են, որ Թբիլիսիի ճակատագրի մասին առավել պատկերավոր են խոսում, քան պատմության ցանկացած դասագիրք:

(000000000000)
00000000
000000 000000000000